

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἐδῆς ὡς ὁ ἥλιος κτυπήσῃ τὰς κρυσταλλίνας τῆς δρόσου σταγόνας, δια-
θλάται τὸ λευκὸν τοῦ φῶς εἰς κυανοῦν καὶ ἐρυθροῦν καὶ κίτρινον πῦρ. Ὡς δὲ
αἱ ἀδαμάντινα σταγόνες τῆς φρεσκοπεσμένης βροχῆς ὑποτρέμουσιν εἰς τοῦ ἀ-
νέμου τὴν πνοὴν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν τὰ κύρια χρώματα τῆς Ἴριδος
συνδυαζόμενα καὶ ἐκ νέου συμπλεκόμενα διὰ θαυμαστῆς ἀλχημείας εἰς ἀθερί-
λους φλόγας σακφείρου καὶ ἴου καὶ ἐρυθροκίτρινου. Νέφος τι περὰ εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ εἰς μίαν στιγμὴν σκιάς κάθε μικρὰ σταγὼν κρέμεται ἐνώπιόν μας,
μωμαρυγοῦσά μὲν ἀκόμη, ἀλλ' ὡρὰ καὶ ἀχρωμάτιστος μὲ μόνην τὴν τρεμο-
σβήνουσαν ἀκίτνα τοῦ κρυσταλλίνου της φωτός. Δὲν παρετηροῦμεν οὕτω ἐντὸς
τοῦ ἀχρνοῦς ἐργαστηρίου τοῦ φωτός; ἐν βλέπομεν τὰ κύρια χρώματα ἀκρι-
βῶς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξελεξέως των καὶ πλττοντα ὡς συντετριμένα φλο-
γεραὶ νυφίδες αὐτὸ τὸν ἥλιον;

Ἡ ζωγράφος ἐξέρχεται καθ' ἐκάστην εἰς νέαν ἰδέαν καὶ εὕρισκα τὴν
«παλέτιον» τῆς ἔτιμον ἤδη Δὲν δύναται νὰ ἐκλέξῃ, κυριολεκτικῶς, ἀλλ' ἀ-
πλῶς λαμβάνει τὰ ὕλκὰ τῆς τέχνης του καὶ ἀκολουθεῖ τὰς ὑποβολὰς καὶ τὰ πο-
ξαρίσματα τῆς Φύσεως ἅτινα αὐτῇ τοῦ δίδει τόσον ἀπειδῶς. Αὐτός, ἐπίσης,
δύναται νὰ συνδυάξῃ καὶ νὰ συμπλέξῃ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὰς ἀποχρῶ-
δεις τοῦ ἁρμονικῶς ἢ μὲ δυσαρμονίαν χρωματισμοῦ δύναται νὰ τὰ ὠσχετίσῃ
μὲ ὄρισμένα ἀντικείμενα καὶ μοδέλα ἢ μεταχειζόμενος ταῦτα ὡς ποιητικὸν
αἶσθημα νὰ ζωγραφίσῃ τὸ φῶς τῆς Ἐδῆμ ἢ τὸ σκότος τῆς Κολάσεως.

Τὸ μούγκρισμα τοῦ ἀνέμου κατὰ χειμερινὴν νύκτα, ὁ βόμβος τῶν ἐντόμων,
ἡ νότα τῆς ἀηδόνας, τὸ σκούξιμο τοῦ ἀετοῦ, οἱ βελασμοὶ τῶν προβάτων καὶ
αἱ φωναὶ τῶν ζώων ἐν γένει καὶ ὑπεράνω ὄλων τούτων αἱ φυσικαὶ διακυμάν-
σεις τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς;— αὐτὰ εἶνε τὰ ἀκατέργαστα στοιχεῖα τῆς Μουσι-
κῆς, πολυποικίλα, ἀσυναρτήτα καὶ ἄμορφα. Ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα καὶ ὁ ἀήρ
εἶνε γὰρ ἀπὸ τὰς ἀνάρθρους καὶ ἀσυναρτήτους αὐτὰς φωνάς. Ὁ ἦχος ἀνέ-
ρχεται ἐκ τῶν πολυανθρώπων πόλεων πρὸς τὰ σύννεφα καὶ ἡ βρῆντὴ κατακλιᾶ
κάτω τὴν μονότονόν της ἀπόκρισιν. Κατὰ μόνας ρεμβάζοντες εἰς τὸ ἀκρογιάλι
δυνάμεθα νὰ ἀκροασθῶμεν καὶ ν' ἀκούσωμεν εὐκρινῆ καὶ διαφορετικὸν τόνον
κάθε φωνῆ τοῦ τὸ φουσκωμένο κυματᾶσι σπᾶ μὲ ἀπαλὸν τριγγμὸν παρὰ τοῦς
πόδας μας· ὅταν δὲ ὁ ἀνεμος μὲ ἐξηγριωμένον μηχανθμὸν ὠθεῖ μακρὰν ἐπὶ τῆς
ἀκτῆς τὸν ἀφρόν τῶν γιγαντιαίων κυμάτων, τὸ σκούξιμον τοῦ ὑποχωροῦντος

κύματος ἐπὶ τῶν χαλκίω, συχνάκις ἀποδίδει μικρὰν κατιοῦσαν κλίμακα ἡμι-
τονίων.

Ⓞ Ⓞ Ⓞ

Φαίνεται ὅθεν ὅτι μόνον πρέπει νὰ λάβωμεν τὸ Χρῶμα καὶ τὸν Ἦχον, ἄ-
τινα ἢ Φύσις μᾶς προμηθεύει. ἵνα τὰ μεταμορφώσωμεν διὰ τῶν τεχνῶν τῆς
Ζωγραφικῆς καὶ Μουσικῆς εἰς διερχομένους τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ τῶν
ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων. Πράγματι ὅμως, μεταξὺ ζωγραφικῆς καὶ μουσικῆς
ὑπάρχει μέγα σταθερὸν χάσμα διαφορᾶς. Ἡ Φύσις χορηγεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον
ὄλας σχεδὸν τὰς μορφάς, σχήματα, χρώματα καὶ λεπτομερείας τῆς Ζωγραφι-
κῆς Τέχνης, εἰοίμους οὕτως εἰπεῖν. Διὰ τὸν Ζωγράφον ὁ ἥλιος δίδει καὶ ἀνα-
τέλλει, τὸ θέρος λάμπει, ἡ καταιγὶς ἐγκυμονεῖται δι' ὄλων τῶν σκιερῶν καὶ
σκοτεινῶν ἀποχρώσεων καὶ τὰ δάση λαμβάνουσι τὰς φωτεινὰς μεταλλαγὰς
τῶν τόσων ἀπαλὰ καὶ τόσον σιγὰ ὑπὸ τὸ βλέμμα του, ὥστε ἔχει καιρὸν νὰ χρο-
νογραφῆσῃ κάθε ἀπόχρωσιν καὶ κάθε μεταλλαγὴν φωτιστικίας πρὶν αὐτὴ
παρῆλθῃ. "Ὅλαι αἱ μορφαὶ ὠριμότητος, ἀπὸ τὰς ἀουλήπτους γραμμὰς τοῦ ἀν-
θρωπίνου σώματος, μέχρι τῶν τῆς πομφολυγοειδοῦς ἀποχρώσεως καὶ τοῦ ἐλαχί-
στου ἐντόμου, συνεχῶς ζωγραφίζονται ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος τοῦ
ὀφθαλμοῦ του, μέχρις ὅτου ὁ αἰσθητικὸς του ἐγγέφαλος προμηθευθῇ ἀντι-
κείμενα μαγικῆς ὠριμότητος, τὴν ὁποίαν εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἀποτελώσῃ καὶ νὰ
συνδυάσῃ κατὰ βούλησιν.

Ἡ φύσις ὄχι μόνον προμηθεύει εἰς τὸν ζωγράφον αἰθερίας μορφὰς καὶ
πλούσια εἰς ποικιλίαν καὶ ἀρμονικότητα χρώματα, ἀλλ' ἐπὶ πλέον τὸν διδάσκει
τὴν μαγικὴν τέχνην τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς ταξινομήσεως.

Ⓞ Ⓞ Ⓞ

"Τί ὅμως ἔκαμεν ἡ Φύσις διὰ τὸν μουσικόν; Τοῦ ἔδωκε μὲν ἦχους ἀλλ' ὄχι
καὶ μουσικὴν.

Καίτοι ἡ μουσικὴ γεννᾶται ἐκ τοῦ ἦχου, ἐν τούτοις ὁ ἦχος δὲν εἶνε μουσι-
κῆ. Οὐδαμοῦ εἰς τὴν φύσιν, ὡς τὴν ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τοῦ αἰσθητηρίου
τῆς ἀκοῆς μας, προσπίπτει εἰς τὸ οὖς τοῦ μουσικοῦ, ὡς πλανᾶται ἀνά τὸν
κόσμον, τοιοῦτος συνδυασμὸς συνεκτικῶν ἦχων ὅστις νὰ δύναται νὰ >ληθῇ
μουσικὴ σύνθεσις, θέμα ἢ μελωδία. Πολὺ δὲ ὀλιγότερον δύναται νὰ εὐχρητι-
τὸ ὁποῖον νὰ ἦνε δυνατὸν νὰ περιγραφῆ ὡς μουσικὴ ἀρμονία.

Ἡ βροχὴ δὲν μᾶς ἐπηρεάζει διότι εἶνε μελωδική, ἀλλ' ἀπλῶς διότι εἶνε
ἰσχυρὰ καὶ στοιχειώδης. Ὁ ὑπερκαίνουμενος τόπος τοῦ καρδιακοῦ εἶνε εὐχά-
ριστος μόνον διότι εἶνε τὸ μυστηριώδες «ἀόρατον ἄσμα» ὡς προσεχόμενον ἀπὸ
τὰ βάθη τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, διότι ὅταν τὸ «εἶλη» τοῦ καρδιακοῦ ἀπομι-
μηθῶμεν ἀκριβῶς (ὅπως πράγματι ἀπομιμεῖται τις μὲ μίαν σφυρίκτραν ἐντὸς
ποτηρίου ὕδατος) οὕτως ὥστε νὰ ἐξαπατᾷ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ πουλιά, τοῦτο
παύει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε τόσον ἐκτάκτως εὐχάριστον ἀκριβῶς ἐπίσης καὶ μὲ τὸν
ἦχον τοῦ ἀνέμου τὸν ὁποῖον, ὅταν ἀπομιμηθῶμεν ἀκριβῶς, παύει ἀπὸ τοῦ νὰ
εἶναι ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον ρωμαντικόν. Τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνος εἰς τὸ φῶρτε
της, ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ ἦνε ἕνα ἀπλοῦν καὶ οὐχὶ δυσσεῦστος ἰσχυρὸν
σφύριγμα. Τοῦτο ἐπίσης εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπομιμηθῇ τις ἀκριβῶς. Τὸ κελιάριον
τοῦ κούκου δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε ἡ τῆς φύσεως πλησιέστερα γειννίασις
πρὸς τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ τὸ τονικὸν τοῦτο πουλι ἀπολαμβάνει πολὺ ὀλιγωτέραν
φήμην ὡς τραγουδιστῆς παρ' ὅσων οἰονόητοτε ἄλλο πουλι, καὶ ἐνῶ καταδιώκε-

ται ἀπὸ φριάκτην εἰς φριάκτην ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ γένους ὡς τὸ μᾶλλον ἐκνῶμον μεταξύ τῶν πτηνῶν, ὁ ἄνθρωπος τὸ θεωρεῖ ὡς τραχὺν καὶ πρόστυχον τραγουδιστὴν. Καίτοι δὲ τινες δυνατὸν γὰρ θαυμάζουσι τὸ λάλημά του ὡς τὸν προάγγελον τῆς ἀνοξέως, ἐν ταῦτοις ὅταν ἡ ἀπομίμησις τοῦ «κούκου—κούκου» γίνεται ὡς τὰ παῖδια γωορίζουσι γὰρ τὸ ἀπομιμῶνται διὰ τοῦ κόλλου τῶν πυγμῶν των, οὐδεὶς ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Κούκου εὐχαίσι τεῖται εἰς τὴν μουσικὴν ταύτην ἐπέτελεσιν διὰ τὰ θελήγητά της. Αἱ δὲ φωναὶ τῶν μεγάλων πτηνῶν, ὡς τῆς στρουθοκαμήλου ἢ τοῦ παγωνιοῦ, εἶνε ἐκνευριστικῶς δυσάρεστοι. Οὕτε δὲ καὶ αἱ φωναὶ τῶν ζώων, ἀπὸ τοῦ χοίρου, τῆς γάτας, τοῦ ὄνου καὶ κάτω εἶνε κατὰ τι μελωδικώτεροι. Λέν λησμονούμεν, οἱ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ὑπεράγων τὸν ρωμαϊκὸν προσποιούμενοι ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐξύμνησαν καὶ ἐξυμνοῦσι τὴν ἁρμονίαν τῶν ἤχων ἐν τῇ φύσει καὶ οὕτω ῥίπτουσι στίχην εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου ὅστις παροσυρόμενος ἀκρίτως τοῖς πιστεύει, ἀλλ' εἶνε καιρὸς γὰρ λελθῆναι ἢ ἀλήθειαν, καὶ ἡμᾶς τοῦλάχιστον. Αἱ Ἄρμονίαι τῆς Φύσεως εἶνε καθαρῶς καὶ ἀπλόστα μεταφορικῶς ἢ ἀλληγορικαί. Δὲν ὑπάρχει εἰς Μουσικῆ εἰς τὴν Φύσιν, οὔτε μελωδία, οὔτε ἁρμονία. Ἡ Μουσικὴ εἶνε δημιουργημα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Φύσις χορηγεῖ μόνον τοὺς ἤχους. Ὁ Μουσικὸς δὲν ἀναπαριστάνει οἰανδήποτε σύνθεσιν ἢ συνδυασμὸν ἤχων οὔς ποτε ἤκουσε ἢ εἶνε δυνατὸν γ' ἀκούσῃ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον, ὅπως ὁ ζωγράφος μεταφέρει εἰς τὴν ὀθόνην τὸν τίς μορφᾶς, σχήματα καὶ ἀποχρώσεις τὰς ὁποίας βλέπει γύρω του. Ὅχι. Ὁ μουσικὸς λαμβάνει τὰ ἀκατέργαστα, τὰ ἄμορφα, τὰ ἀσυνάρτητα καὶ ἄνευ ρυθμοῦ στοιχεῖα τοῦ περὶ αὐτὸν ἤχου καὶ τὰ ἐξαναγκάζει εἰς ρυθμὸν πρὸς ἐξωτερίζευσιν τῆς θελήσεώς του, ὑποτάσσει δὲ αὐτὰ δι' ἀκαταπονήτου ἐργασίας, ἀνταμιβεῖται ἀνακαλύπτων εἰς αὐτὰ τὸ μᾶλλον εὐθὺ καὶ τέλειον μέσον ἐν ὅλῃ τῇ Φύσει διὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν συναισθημάτων του.

Ἡ τέχνη τοῦ ζωγράφου εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὁρατοῦ κόσμου. Τὰ μουσικὰ πηξ ψιθυρίζονται ὑπὸ τοῦ ὀλοχρῦστον ὠρίμου στήχους κακαστικτοῦ δι' ἐρρυθροκινεῖνον πυρὸς καὶ ὑπὸ τοῦ ἰοχρόου μανδύου τῶν θάμνων τοῦ βουνοῦ. Ἀλλὰ τοῦ μουσικοῦ ἢ τέχνη κείται ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν. Τὸ ἄμορφον καὶ ἄρρυθμον ὑλικὸν τοῦ ἤχου εἶνε ὡς τὸ ἀκατέργαστον καὶ θαμπὸν διαμάντι, μὲ περίβλημα μορίων χρώματος καὶ θαμμένον εἰς βαθύτατα ὄρυχέα. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Φύσει ὡς μπριλιάντι καὶ πρᾶγμα ἀνεκτιμήτου ὠραϊότητος καὶ πληρῆς θάμβου καὶ φωτὸς καὶ πυρὸς, μέχρις ὅτου κατερμασθῆ καὶ διμορφωθῆ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἐδρῶν ἐπιτετηθευμένων καὶ ὠρισμένης μαθηματικῆς ἀκριβείας εἰς ἀπαστράττον κόσμημα, τοποθετούμενον εἰς κατηργασμένον χρυσόν.

Εἰς τι λοιπὸν ὀλη αὐτὴ ἢ ἐπέξεργασία τοῦ ἤχου καταλήγει; Ὁ ἰσία εἶνε ἡ ἀξία καὶ ἡ σοβαρότης τῆς τέχνης τῆς Μουσικῆς; εἰς ταύτην εὐλόως ἀναγνωρίζομεν τὴν βίαν τῶν ἄλλων τεχνῶν. Ἡ τέχνη τῆς Γ' υπτικῆς βιολίετα ἐπὶ τοῦ γεγονότος, οἱ εὐθὺς ὡς τις ἐξουπήσῃ εἰς τὴν συναισθησιν τοῦ ὠραίου, τοῦ δυνατοῦ ἢ καὶ τοῦ τραγελαφικοῦ ἀκόμη σχήματος, παρορμαῖαι ὑπὸ τοῦ δημιουργικοῦ ἐνστικτοῦ γ' ἀναπαραγῆ, ἐκλέξῃ καὶ συνδυάσῃ τὰς διαφορῶς ἰδιότητάς του πρῶτον διὰ τὴν συγκρατήσῃ εἰς ἀδιάκοπον ἐξακολουθῆσιν τὰς ταχέως παρερχομένας μορφὰς ὠραϊότητος τὰς ὁποίας βλέπει γύρω του καὶ δευτέρον ὅπως κατορθώσῃ καὶ προσδόσῃ εἰς τὰς ἰδεώδεις συλλήψεις τῆς φαντασίας του μίαν ἐξωτερικὴν καὶ ἄτην διαξιν. Οὕτω δὲ προέρχεται ἡ βιβλία ἐκείνη ὀγαλλιασῆ τῆς ψυχῆς ἐκ μιᾶς ἐξωτερικῆς παραστάσεως τῆς Νιόβης ἢ τοῦ Ἐρμου. Καὶ ὅταν ἀκόμη στραφῶμεν πρὸς τοιαύτας σκληρὰς παραστάσεις, διαστρεβλο-

μένων μορφῶν, ὡς ἡ τοῦ Λαοκόωνος, ἀν καὶ τινες δυνατόν νὰ τὰς χαρακτηρίσωσιν ὡς «ταπεινουμένην τέχνην» σύμφωνα με τοὺς κανόνας τῆς ἐκάστου αἰσθητικῆς, ἐν τοῦτοις οὔτε αὐταί, οὔτε ἄλλο τι εἶδος, ὁσονδήποτε διεφθαρμένον ἢ ἀσθενές, δύναται νὰ ἐπιηρεάσῃ τὴν σοβαρότητα τῆς τέχνης τῆς Ἰταλικῆς.

Ὁμοίως ἡ τέχνη τῆς Ζωγραφικῆς βυσιζεταί ἐπὶ δεδικαιολογημένης φυσικῆς παρορμήσεως πρὸς ἐκλογὴν καὶ συνδυασμὸν χρωμάτων κυρίως ἐν σχέσει μετὰ κατὰλληλα καὶ νοητὰ σχήματα καὶ ἀντικείμενα ὠθημένου ἐνδιαφέροντος. Καίτοι δὲ τὸ ζωγραφίζεσθαι εἶνε ἥτιον ὠρσιζόμενον εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἥτιον δὲ τέλειον εἰς ἄλλας, ἢ τὸ γλύπτειν, ἐν τοῦτοις ἡ ἀκτίς τῆς σὺλλήψεως καὶ ἐκτελέσεώς της εἶνε μεγαλειότερα, τὸ πεδῖον εὐρύτερον, τὸ ὕψικόν της ἀπείρως μᾶλλον προσαρμιδύσιμον εἰς τὴν ἔκφρασιν συναισθημάτων, ἐνῶ ἡ κυριαρχία της ἐπὶ τοῦ συναισθήματος διὰ τῆς χρήσεως τῶν χρωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἰδεῶν διὰ τῆς ποικιλίας τῶν γραμμῶν της, τῇ δίδει μίαν ἀξίαν καὶ ἐν ἐνδιαφέρον ἄτινα ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον νὰ ὑπερτιμῆται. Καὶ ἡ ἀνωτάτη ἀκόμη ἔκφρασις τῆς ζωγραφικῆς δύναται πάντοτε νὰ ἐξηγηθῆ ἱκανοποιητικῶς· διότι εἶνε ἡ ἔξωτερικὴ πραγματοποίησις ὑπὸ μίαν ἄποψιν, ὁσονδήποτε περιωρισμένην, ὠρσιζόμενον ἰδιοτήτων τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς χειρὸς. Ἐν ἀνάγλυφον τοῦ Πραξιτέλους, μία εἰκὼν τοῦ Ραφαήλου ἀκόμη καὶ μία καταπλήσσοσα ταχυδακτυλοργία τοῦ Μελιδίου δύναται νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ νὰ δικαιολογηθῶσι μετὰ ὀλίγας λέξεις. Ἄλλ' ὅταν ἔλθωμεν εἰς αἰσθητικὴν ἐπισημανομένην μετὰ μίαν Συμφωνίαν τοῦ Beethoven, ἡ φιλοσοφία βουβλίνεται ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ βιολιτικῶς τὴν σύνθεσιν τῆς μουσικῆς ἢ τῶν τεχνικῶν της ἰδιοτήτων, αἴφνης λίαν ἐνδιαφέρουσαι καὶ ἀληθεῖς ὡς βεβαίως εἶνε, δὲν ἐγγίζουσιν ὅμως τὸ μέγα τῆς Μουσικῆς ἢ Τέχνης πρόβλημα καὶ ἀδυνατεῖ τελείως νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν λαίμαργον ἐπιθυμίαν μας διὰ καταληπτικῆς τινος ἐρμηνείας. Τὸ πρόβλημα τὸ ἄλιτον μέγρι σήμερον εἶνε: Ποία εἶνε ἡ λογικότης τῆς ὑπάρξεως τῆς Μουσικῆς καὶ ὁποῖον τὸ μυστικὸν της δύναμειός της καὶ ἐπιηρεάσῃς ἐπὶ τῆς ψυχῆς;

Δὲν θὰ προσπαθήσωμεν ἐνταῖθα νὰ ἀπαντήσωμεν ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ἐρωτηματικοῦ. Μόνον θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ Μουσικὴ ὅπως τὴν γνωρίζομεν σήμερον καὶ ὡς τὴν διακρίνομεν ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀγγελίας μορφαίς της τοῦ παρελθόντος, διεμορφώθη μόνον πρὸ τετρακοσίων πενήκοντα ἐτῶν. Ἡ Νεωτέρα Μουσικὴ εἰς τὴν τελείαν σημερινὴν της ἀνάπτυξιν εἶνε ἡ νεωτέρα τῶν Τεχνῶν καὶ εὐρίσκεται, συγκριτικῶς, εἰς δυσμενὴ θέσιν· διότι ἐνῶ ἐφθασε εἰς λίαν ὑψηλὸν στάδιον τῆς ἐξελίξεώς της, τὸ μυστικὸν της ἐπιηρεάσῃς της εἶνε σχεδὸν ἐντελῶς ἀνεξερευνήτων. Ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, τὴν χώραν τῆς σκέψεως καὶ τῆς μεθόδου, ἡ μουσικὴ ἐγένετο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ Ἑθνικὴ Τέχνη — ὡς ἡ ζωγραφικὴ ἦτο ποτὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡ γλυπτικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ ὀνόματα τοῦ Beethoven, Mozart καὶ Wagner εἶνε εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἀνθρώπων εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἐξ ἴσου μετὰ τὰ ὀνόματα τοῦ Φαιδίου καὶ Πραξιτέλους καὶ Michael Angelo καὶ Titian.

Συχνάκις ἀκούομεν ὅτι ἡ μουσικὴ εἶνε ἡ γλῶσσι τῶν συναισθημάτων· ἀλλὰ τι εἶνε ἐκεῖνο διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ μουσικὴ ἐπεξεργεῖ ἐπὶ τῶν συναισθημάτων ἢ πῶς ἐκφράζεται ἐν ταῦτῳ ἐπιηρεάσῃ, ἐνί τε ἐξ ἐπιμακάροισα τὴν διάνοιαν νὰ ἐνδύῃ τὸ γεννώμενον συναισθημα μετὰ ὠμισμένας ἰδέας — εἰς ἄλλους, ἀφαιρούσα πᾶσαν ἰδέαν — τοῦτο δὲν ἠρμηνεύθη ἀκόμη ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζομεν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ψυχολογία τῆς Μουσικῆς εἶνε μᾶλλον terra incognita.

(Πᾶσαι)

Π. ΑΕΒΕΝΤΑΚΟΣ